

7. fond Országos Református Lelkészegyesület (ORLE)

1924—1950

2,1 ifm

Az ORLE 1907. szeptember 17-én Budapesten alakult, célja „az egyháztársadalmi munka felkarolása által a református egyház valláserkölcsei és anyagi felvirágoztatása, a lelkészek különös — úgy erkölcsi, mind anyagi — érdekeinek támogatása” (Alapszabály 2.). Első elnökül Baltazár Dezső akkor hajdúböszörményi lelkészt, az alsószabolcs-hajdúvidéki egyházmegye esperesét választotta (1911-től a tiszántúli egyházkerület püspöke, s mint ilyen, debreceni lelkész), aki haláláig (1936. augusztus 25.) töltötte be e tiszteket. Utóda Ravasz László dunamelléki egyházkerület püspöke, Budapest-Kálvin téri lelkipásztor lett 1947-ig, őt Szabó Imre, a belsőbudapesti egyházmegye esperese, Budapest-fasori lelkipásztor követte, aki az Egyesület feloszlásáig (1950) volt annak elnöke. A főtitkári tiszteket a megalakuláskor Ferenczy Gyula debreceni teológiai akadémiai tanár, majd Csikesz Sándor előbb csányoszlói lelkész, majd debreceni egyetemi-teológiai tanár, utána Vasady Béla szintén debreceni egyetemi-teológiai tanár lett, aki Molnár Zoltán hajdúhadházi lelkésszel együtt végezte munkáját, majd Szabolcska László, végül Darányi Lajos töltötte be. Az ország új („trianoni”) határainak kialakítása után egy ideig „Református Magyar Lelkészegyesület” nevet is viselt a társaság. Az ORLE tevékeny részt vállalt a lelkészképzés tartalmának meghatározásában. 1908-ban „Lelkészegyesület” címen hetilapot indított, amelyet előbb Debrecenben, majd Budapesten szerkesztettek. Vándorgyűléseit az ország különböző pontjain tartotta, de leginkább Debrecenben és Budapesten. Az Egyesület égisze alatt hozta létre Kiss Ferenc a „Kálvineum” nevű, lelkészárva részére felállított két internátust: a fiúkéket 1914-ben Hajdúböszörményben, a leányokéket 1922-ben Nyíregyházán.

Az aktívan politizáló, baloldali szimpatizáns, szabadkőműves felsőházi tag elnök vezetése alatt az ORLE kivette részét a politikai küzdelmekből is. Már megalakulásánál programjába vette 1848. XX. tc. célkitűzéseit megvalósításának kiharcolását. Az 1918. november 16-án, a Magyar Köztársaságot proklamáló nemzetgyűlésen Baltazár Dezső is részt vett és az ORLE nevében csatlakozott a Nemzeti Tanácshoz és két képviselői helyet kért és kapott a nemzetgyűlésben, majd a Tanácsköztársaság kikiáltása után az ORLE elnöke táviratban köszöntötte Garbai Sándort, a Forradalmi Kormányzótanács elnökét és felajánlotta „az egyház segédkezését a munka kötelességén, jogán és méltánylásán felépült társadalmi és állami rend megszilárdításához”. Majd március 26-án Ferenczy Gyula ORLE főtitkár, egyetemi-teológiai professzor kezdeményezésére a debreceni tudományegyetem hittudományi kara „egyházi nagy lelkesedéssel” határozatot hozott, amelyben „a dolgok új rendjét, mint a Názáreti által hirdetett és az emberiség által várt istenországot köszönti” és felajánlja annak megvalósításához támogatását. Ugyanakkor Baltazár Dezső és az ORLE vezérkar, valamint Jánosi Zoltán debreceni lelkész, országgyűlési képviselő, a polgári forradalom idején belügyi államtitkár körül csoportosuló, új társadalmi és államrendet óhajtok között éles ellentét, a legkeményebb küzdelem folyt. 1920-ban a Nagyatádi Szabó István féle földreformot az ORLE nagygyűlése elítélte és radikális földosztást, egyenlő titkos választójogot követelt. Az ORLE — lelkészei révén — közvetlenül is tevékenyen részt vett a parasztság telepítési akcióiban is. 1939-ben — más református szervezetekkel együtt — fokozott mértékben figyelt a mezőgazdasági és ipari munkások gondjaira. Kiemelkedik e téren Ravasz László elnök 1939 tavaszán tartott beszéde „A református keresztyénség szociális tanítása”, valamint az ORLE 1939-es ceglédi nagygyűlésének határozata, amely a Rosenberg-féle fajelméletet, mint pogány tanítást vetette el.

Más egyesületekkel együtt, az ORLE feloszlási tervét is 1949. október 5-én „hagyta jóvá” a Belügyminisztérium. Formálisan 1950-ben mondta ki feloszlását. A rendszerváltás után az első egyesületek között alakult újjá 1990-ben Nagy Ferenc lelkipásztor elnöksége alatt, s újraindult a „Lelkészegyesület” című folyóirat is, egyelőre lapként, amelyet Denke Gergely andornaktájai lelkipásztor szerkeszt.

I. Szervezeti iratok

1.	doboz	1.	Alapszabályok, tisztikar és egyéb szervezeti iratok	1936—1949
		2.	Jegyzőkönyvek és jegyzőkönyvi kivonatok	1929—1950
2.	doboz	3.	Közgyűlési és egyéb jelentések	1945—1947
		4.	Számviteli szabályzatok	1937—1940
		5.	Theologiai Szemlével kapcsolatos iratok (a Szemle átadása a Coetus Theologorum elnökének: Vasady Bélának) Az ORLE történetének alapvonalai (Dusicza Ferenc)	1940—1945 1977
3.	doboz	6. a.	Tagsági törzskönyv	1924—1927
4.	doboz	b.	Tagsági törzskönyv	1928—1933
5.	doboz	c.	Tagsági törzskönyv	1934—1939
6.	doboz	7.	Belépési nyilatkozatok	1938
		8.	Az ORLE központi tevékenységével kapcsolatos vegyes iratok	1929—1947

II. Adminisztratív-ügyintéző iratok

		A.	1.	Elnöki és főtitkári levelezés	1936—1939
7.	doboz		2. a.	Vegyes levelezés	1929—1948
			b.	Vegyes levelezés	1929—1947
		B.	1.	Névjegyzékek és vegyes tagkimutatások	1929, 1940—1942
			2.	ORLE tisztségviselők személyi adatai	1948
8—9.	doboz		3.	Tagsági ívek	1938—1948
		C.		özv. bági Patay Gyulánétól kapott tapolcafürdői telek ügye	1949

III. Konferenciák, kiállítások és értekezletek iratai

10.	doboz	A.	Konferenciák	
		1.	Székesfehérvár	1937
		a.	Jelentkezési és befizetési napló	
		b.	A konferencia nyugtái és elszámolása	
		2. a.	A debreceni ORLE konferencia és az I. Magyar Református Világgyűlés résztvevőinek kimutatása	1938
		b.	Fényképalbum a világgyűlésről	
		c.	A világgyűlés emlékfüzete	
		d.	A világgyűlés befizetési számlái	
		3.	A ceglédi és komáromi konferencia jelentkezési és befizetési naplója	1939—1940
		4.	A szerencsi konferencia iratai	1947
		5.	A veszprémi konferencia elszámolásai	1947
		6.	Ravasz László megnyitóbeszède az 1946-os közgyűlésen	

	7.	A budapesti közgyűlés elszámolásai	1950
	8.	Tájékoztató a nagykőrösi országos kiállításról	1933
	9.	ORLE kongresszus alkalmával elmondott prédikáció („Mit várunk?” Kovács László)	1910
B.		Lelkészértekezlet a telepítés- és agrármunkáskérdésről	1932
C.		Közgyűlések anyaga	

IV. Pénzügyi, gazdasági iratok

	1.	Pénztáros iktatókönyve	1937—1943
11.	doboz	2. a. Pénztárkönyv (első része kálvineumi ptkv. 1913—1914)	1915—1924
		b. Pénztárkönyv	1938—1940
		c. Pénztárkönyv	1941—1942
		d. Pénztárkönyv	1943—1950
		e. Ellenőrző pénztárkönyv	1938
		f. Ellenőrző pénztárkönyv	1939
		g. Ellenőrző pénztárkönyv	1940
		h. Ellenőrző pénztárkönyv	1941—1942
		i. Ellenőrző pénztárkönyv	1943—1944
		j. Irodai bevételi és kiadási napló	1932—1943
		k. Házipénztár pénztári naplója	1934
		l. Gyűléseket előkészítő pénztárkönyv	1938—1939
		m. Gyűlésrendezési pénztárnapló	1938—1940
12.	doboz	n. Tanulmányi főtitkár pénztárnaplója	1939—1944
		o. Közigazgatási titkár pénztárkönyve	1947
	3.	a. Költségvetések, zárszámadások, vagyonmérlegek	1927—1949
		b. Költségvetések, zárszámadások	1936—1950
	4.	a. Gazdasági jellegű levelezés	1932—1950
13.	doboz	b. Pénztári levelezés	1937—1940
	5.	a. Pénztári elszámolások, kimutatások, jelentések	1928—1947
14.	doboz	b. Pénztári elszámolási iratok	1940—1942
15.	doboz	c. Főtitkári elszámolások	1937—1938
		d. Gyűlési Iroda elszámolásai, kimutatásai, pénztári bizonylatai	1938
	6.	Nyilvántartások, tagdíjfizetési kimutatások és felszólítások	1928—1948
	7.	a. ORLE-ORPSZ közös folyószámlakimutatások	1942—1945
16.	doboz	b. ORLE-ORPSZ folyószámlákról félévi bankjelentések	1941
		c. Theologiai Szemle-ORLE-OPRSZ folyószámlakimutatások	1935—1940
	8.	a. Számlák, nyugták	1934—1947
		b. Nyugták, vegyes pénzügyi iratok	1937—1940
		c. Vegyes számlák, csekkszámlakivonatok	1949—1950
17.	doboz	9. a-c. Pénztári iratok: csekkszámlakivonatok	1936—1940
18.	doboz	d-f. Pénztári iratok: csekkszámlakivonatok	1941—1943
19.	doboz	g-h. Pénztári iratok: csekkszámlakivonatok	1944—1949
	10.	Csekk-könyvek	

V. Egyéb

1.	Hivatalos levelek postakönyve	1938—1939
2.	Névmutatófűzet	